

Ratkaiseva siirto

Viime päivinä ja viikkoina on taas vaihteeksi kohistu sähkön hinnasta. Tarinan pahis on verkkoyhtiö Caruna, joka meni käyttämään monopoliasemaansa hyväksi ja nostamaan reippaasti sähkön siirtohintoja. Aika näyttää, oliko se Carunalta hyvä vai huono siirto. Ainakin kuluttaja-asiamies on puuttunut asiaan. Myös suurimpia asiakkaita on vaadittu reagoimaan ja laatimaan ryhmävalitus tai ryhmäkanne korotusten perumiseksi. Julkisuuteen tihkuneiden tietojen mukaan kuluttaja-asiamiehen ja Carunan johdon väliset neuvottelut ovat sujuneet hyvässä hengessä, mutta yhteisymmärrykseen ei ole päästy. Kuinkahan siinä nyt niin pääsi käymään? Kahvia meni litratolkulla, mutta mitään ei saatu sovittua. Miksikähän tämä kuulostaa niin tutulta? Suomalaisessa neuvottelukulttuurissa taitaa olla jotakin pielessä. Johtamisoppien mukaan neuvottelun tavoite on yhteisymmärryksen saavuttaminen ja ratkaisuun pääseminen. Jos toinen osapuoli ei edes aio joustaa niin neuvottelu on ajan hukkaamista. Tarvitaan ratkaiseva siirto. Aika näyttäne, kumpi osapuoli sen tekee.

Itse sähkönsiirtoasia on periaatteessa yksinkertainen. Carunan kymmenettuhannet asiakkaat joutuvat maksamaan sähköverkkojen parantamistyöt. Kuka muukaan ne maksaisi, kuin verkon käyttäjät? Silti 30 prosentin nosto on melkoinen kertakorotus. Sähkölämmittäjän sähkölasku nousee vuodessa noin 250 euroa, maalämpölämmittäjän reilun satasen ja öljy- ja kaukolämpölämmittäjän muutamalla kymmillä. Valtiota on turha huutaa apuun. Sellaista ihmettä ei Suomessa tapahdu, että yksityistä bisnestä lähdetäisiin ottamaan valtion haltuun. Suunta on juuri päinvastainen. Ja kansa maksaa laskun omasta selkänahastaan, kun ei muutakaan voi.

Viime päivien siirtohintakeskustelu ja tammikuun sähkökatkokset nostivat muistin sopukoista esiin lakkokenraali Jorma Reinin johtaman sähkölakon vuodelta 1977. Silloin sähköjä katkottiin tarkoituksella poliittisista syistä. Sähkölakko laittoi suomalaiset oikein kunnolla polvilleen. Sähköjä katkottiin nimenomaan tavalliselta kansalta, kuten kirkonkyläasukkailta, maanviljelijöiltä, yrittäjiltä, kyläkauppailta ja niin edelleen. Vain raskas teollisuus, sairaalat ja valtiolliset kohteet jätettiin sähkökatkojen ulkopuolelle. Edes Kekkonen ei jyrähtänyt, kuten teki veturimiesten lakon aikana 1950-luvulla.

Lakkoasetta voisi teoriassa käyttää myös toisin päin: kuinkahan kävisi, jos kuluttajat ryhtyisivät sähkökäyttölakkoon? Muistan konepajayrittäjän, joka 90-luvun alussa suivaantui suureen sähkölaskuunsa. Hän sanoi sähkösopimuksen irti, hankki teollisuushalliinsa generaattorin ja jätti sähköyhtiön nuolemaan näppejään. Yritys on edelleen toiminnassa. Terveisiä vain entiselle kotipaikkakunnalle, jossa on aina tiedetty se että kun keinot loppuvat niin konstit vasta alkavat.

Leimallista talvimyrskyjen aiheuttamille sähkökatkoille on, että ne koskevat kaikkein kipeimmin syrjäseutujen ja pienten paikkakuntien asukkaita. Oma taloni on liitetty kaupunkiverkkoon, joka on upotettu maahan jo aikoja sitten. Viimeisen viidentoista vuoden aikana sattuneet harvat sähkökatkot ovat johtuneet huoltotoista tai teknisistä vioista, joilla on vähän tai ei lainkaan tekemistä sääolosuhteiden kanssa. Silti siirtohintaa nousi muutama vuosi sitten niin kutsutun huoltovarmuusmaksun verran. Euromääräinen siirtohintaa on viidentoista vuoden aikana kolminkertaistunut, vaikka tietääkseni vanha talomme on ollut saman kaapelin päässä ja samassa runkoverkossa jo vuosikymmeniä. Merikosken voimalaitoskin on jauhanut oululaisille sähköä kohta 70 vuotta. Siirtohintojen hidas hivuttaminen ylöspäin näyttää olleen verkkoyhtiön imagon kannalta

fiksumpi ratkaisu kuin kertakorotus, vaikka lopputulos on sähkölaskun maksajan näkökulmasta yhtä epämiellyttävä.

On tästä siirtohintakohusta jotakin hyötyäkin. Toivon mukaan se saa ihmiset kiinnostumaan uudelleen sähkön säästämisestä. Halpa sähkö ei kannusta energian säästämiseen. Myös sähkön säästämiseen tähtäävät investoinnit kannattavat heikosti ja ovat lähinnä valveutuneiden harrastajien heiniä. Sähköenergia on viime aikoina ollut todella halpaa, johtuen Ruotsin ja Suomen mittavista tuulivoimainvestoinneista ja Norjan tunturien hyvästä vesitilanteesta.

Myös tuulivoiman tukemisella on ollut sähkön kuluttajahintaa alentava vaikutus. Suomessa tuulivoimaa tuettiin vuosina 2011 - 2014 yhteensä noin 80 miljoonalla eurolla, josta vuoden 2014 osuus oli 54 miljoonaa. Vuonna 2015 tukia maksettiin 110 miljoonaa. Tuulivoimatuesta on ollut Suomelle enemmän hyötyä kuin haittaa, sillä sähkön hinta on laskenut neljä kertaa enemmän kuin tuulivoimalle on maksettu tukia. Paljon parjattu tuulivoimatuki on siis valunut jokaisen sähkölaskun maksajan kukkaraan pienemmän sähkölaskun muodossa. Muistakaapa tämä, kun seuraavan kerran naputtelette sähkölaskuunne pankkiohjelmaan.

6. päivänä helmikuuta 2016, Esa Halmetoja.

